

ЗАВИСИМОСТ МЕЖДУ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА ПАЦИЕНТИТЕ С ТИП-2 ЗАХАРЕН ДИАБЕТ И НАСТЪПИЛИТЕ УСЛОЖНЕНИЯ

Николай Костадинов¹, Цветелина Тотомирова²

¹Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - Бургас

²Клиника по Ендокринология и болести на обмяната, ВМА - София
n.kostadinov_m.d@abv.bg

Резюме: Захарният диабет е едно от най-прогресивно нарастващите хронични заболявания на 21-ви век и има голям ефект върху качеството на живот на пациентите. Неконтролираният диабет е свързан с развитието на усложнения, които могат да компрометират свързаното със здравето качество на живот и да увеличат риска от смъртност. Целта на настоящото проучване е да се оцени удовлетвореността и свързаното със здравето качество на живот при лицата страдащи от диабет тип-2, с или без реализирани хронични микроваскуларни усложнения на заболяването. Материал и методи-изследвани и анкетирани през периодът ноември 2022г. – април 2023 г. са 40 пациенти, съответно 20 мъже и 20 жени със захарен диабет тип 2, с или без диагностицирани хронични усложнения на заболяването. Резултати: Пациентите със ЗД и реализирани усложнения са не само физически болни, но имат и по-ниска самооценка за качество на живот, в сравнение с тези без усложнения. Захарният диабет засяга качеството на живот при пациентите на различни нива- болка,дискомфорт, подвижност са основните проблеми, които засягат качествено на живот на пациентите с диабет. Изводи: Качеството на живот на диабетиците се влошава, когато започват да се развиват усложнения или съществуват съпътстващи заболявания.

Ключови думи: захарен диабет тип-2, качество на живот, усложнения

DEPENDENCE BETWEEN THE QUALITY OF LIFE OF PATIENTS WITH TYPE-2 DIABETES AND THE OCCURRING COMPLICATIONS

Nikolay Kostadinov¹, Tsvetelina Totomirova²

University Prof. Dr. Asen Zlatarov - Burgas ¹

Clinic of Endocrinology and Metabolic Diseases, MMA-Sofia²
n.kostadinov_m.d@abv.bg

Abstract: Diabetes mellitus is one of the most progressive chronic diseases of the 21st century and has a great effect on the quality of life of patients. Uncontrolled diabetes is associated with the development of complications that can compromise health-related quality of life and increase the risk of mortality. The aim of the present study was to assess satisfaction and health-related quality of life in individuals suffering from type-2 diabetes, with or without realized chronic microvascular complications of the disease. Material and methods - researched and surveyed during the period November 2022. – April 2023, there are 40 patients, respectively 20 men and 20 women with type 2 diabetes, with or without diagnosed chronic complications of the disease. Results: Patients with DM and realized complications are not only physically sick, but also have a lower self-assessment of quality of life, compared

to those without shelters. Diabetes affects the quality of life of patients at different levels - pain, discomfort, mobility are the main problems that affect the quality of life of patients with diabetes. Conclusions: The quality of life of diabetics deteriorates when complications begin to develop or comorbidities exist.

Key words: type 2 diabetes mellitus, quality of life, complications

1. Въведение

Захарният диабет е едно от най-прогресивно нарастващите хронични заболявания на 21-ви век и има голям ефект върху качеството на живот на пациентите [1]. Съвременната медицинска практика определя заболяването като важен рисков фактор за развитие на тежки инвалидизиращи усложнения, повишена нужда от медицински грижи, влошено качество на живот и преждевременна смърт [2]. ЗД е значително и нарастващо предизвикателство за общественото здраве, огромна тежест върху засегнатите хора и техните семейства и основна причина за слепота, бъбречна недостатъчност, инфаркти, инсулт и ампутация на долни крайници. Пациентите с хронични заболявания са не само физически болни, но също така проявяват променлив емоционален стрес и имат по-ниска самооценка за качество на живот, в сравнение със здравата популация [3]. Неконтролираният диабет е свързан с развитието на усложнения, които могат да компрометират свързаното със здравето качество на живот и да увеличат риска от смъртност [4].

2. Цел

Целта на настоящото проучване е да се оцени удовлетвореността и свързаното със здравето качество на живот при лицата страдащи от диабет тип-2, с или без реализирани хронични микроваскуларни усложнения на заболяването.

3. Материал и методи

Изследвани и анкетирани през периодът ноември 2022 г. – април 2023 г. са 40 пациенти, съответно 20 мъже и 20 жени със захарен диабет тип 2, с или без диагностицирани хронични усложнения на заболяването. Средната възраст при мъжете е $61,4 \pm 5,4$ години, а при жените $69,5 \pm 5,2$ години. Пациентите са анкетирани с помощта на въпросник, който представлява разширен вариант на SF36, съставен от 69 въпроса, разпределени в 3 групи предварително формулирани въпроси. SF 36 е общ инструмент, който измерва различни здравни понятия: общо здраве, ограничения във физическо функциониране, проблеми във физическото здраве, телесна болка, жизненост, социално функциониране, емоционална промени и психично здраве.

С оглед изясняване на медицинския статус на пациента и история на заболяването и придружаващите усложнения и лечение са използвани и медицинските досиета на пациентите. В изследваната група пациенти давността на захарния диабет е $9,6 \pm 3,21$ години, BMI е $30,3 \pm 8,62$ kg/m², обиколката на талията е $97,5 \pm 10,3$ см. Всички анкетирани бяха с неоптимален гликемичен контрол на ЗД- съответно HbA1c- $7,44 \pm 1,35\%$ и КЗ на гладно - $9,4 \pm 3,7$ ммол/л. Реализираните усложнения при анкетиранияте пациенти са както следва: диабетна ретинопатия- 20% (n=10), диабетна невропатия- 20% (n=10), диабетна нефропатия - 20% (n=10) и без усложнения- 20% (n=10).

Демографските характеристики на изследваната група пациенти са представени на Таблица 1

Таблица 1

Социодемографски характеристики и реализирани усложнения в анализирания група пациенти със захарен диабет тип 2

Демографски характеристики (n=40)	Values
Пол (%)	
• мъже	50
• жени	50
Възраст в началото, години (средно години \pm SD)	
• мъже	61,4 \pm 5,4
• жени	69,5 \pm 5,2
Продължителност на диабета (средно години \pm SD)	9,6 \pm 3,21
Тип усложнение (%)	
• Диабетна ретинопатия	20
• Диабетна невропатия	20
• Диабетна нефропатия	20
• Без усложнение	20
НВА1С (%)	7,44 \pm 1,35
Кръвна захар на гладно (mmol/l)	9,4 \pm 3,7
ИТМ (kg/m ²)	30,3 \pm 8,62
Обиколка на талията	97,5 \pm 10,3

4. Резултати

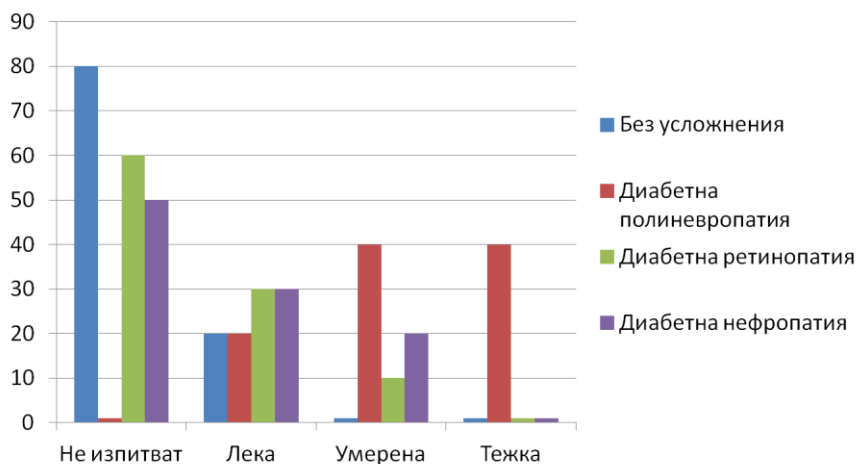
Пациентите със ЗД и реализирани усложнения са не само физически болни, но имат и по-ниска самооценка за качество на живот, в сравнение с тези без усложнения. Захарният диабет засяга качеството на живот при пациентите на различни нива - болка, дискомфорт, подвижност са основните проблеми, които засягат качествено на живот на пациентите с диабет.

Данните от проучването потвърждават зависимостта между качеството на живот на пациентите със захарен диабет тип 2 и реализирани усложнения.

По отношение на изпитването на болка 80% (n=8) от групата на тези без усложнения съобщават, че не са изпитвали болка, 20% (n=2) я определят като лека.

Очаквано в групата на пациентите с диабетна невропатия 40% (n=4) определят изпитването чувство на болка като умерено, а 40% (n=4) като тежко, 20% (n=2) от тях съобщават за лека болка. 60% (n=6) от пациентите с диабетна ретинопатия не съобщават за болка, 30% (n=3) съобщават за лека болка, 10% (n=1) за умерена. В групата на пациентите с диабетна нефропатия 50% (n=5) не съобщават за чувство на болка, 30% (n=3) са с лека степен на болка, 20% (n=2) определят болката като умерена (фиг.1).

Изпитват болка през последната 1 год.

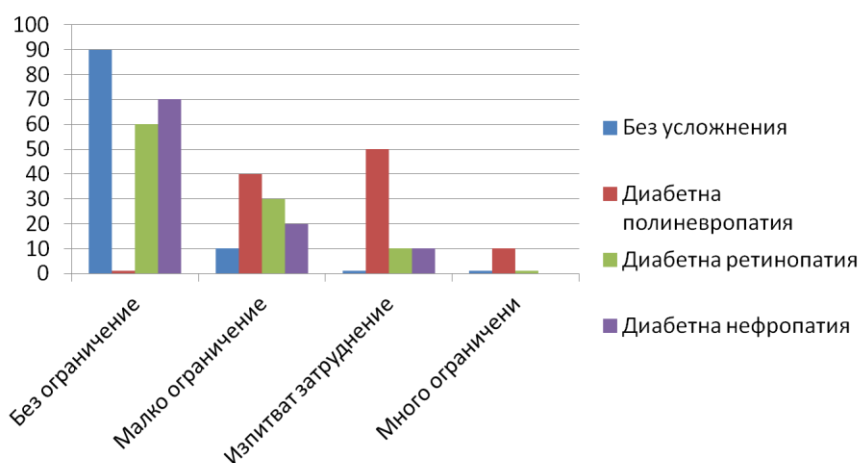
фиг.1

По отношение на затруднението при ходене повече от 1 миля 90% (n=9) от групата на тези без усложнения съобщават, че не изпитват ограничение, 10% (n=1) са с малки ограничения.

В групата на пациентите с диабетна невропатия 0% (n=0) не изпитват ограничение, 40% (n=4) са с малки ограничения, 50% (n=5) изпитват затруднения, а 10% (n=1) се определят като много ограничени при движение. В проучване на пациенти със заболявания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан също споменават, че най-големи проблеми при изпълнение на дейностите от ежедневиия живот срещат при придвижване [5].

За разлика от пациентите с диабетна невропатия, 60% (n=6) от пациентите с диабетна ретинопатия не съобщават за ограничение, 30% (n=3) съобщават за малки ограничения, 10% (n=1) изпитват затруднения. В групата на пациентите с диабетна нефропатия 70% (n=7) не изпитват ограничение, 20% (n=2) са с малки ограничения, 10% изпитват затруднения (фиг.2).

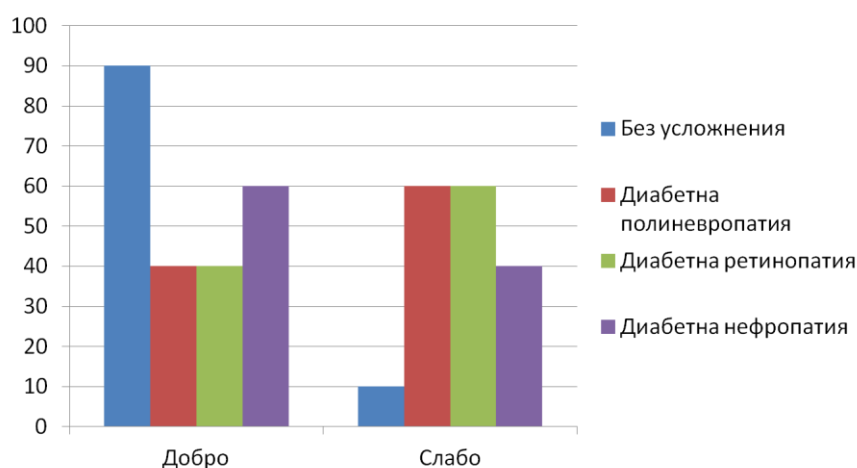
Затруднение при ходене повече от 1 миля

фиг.2

По отношение на общото здраве и качество на живот 90% (n=9) от пациентите без усложнения го определят като добро, а 10% (n=1) като слабо. 40% (n=4) от пациентите с диабетна полиневропатия и 40% (n=4) от тези с диабетна ретинопатия съобщават за добро общо здраве и качество на живот, по 60% (n=6) и от двете групи за слабо. От групата на пациентите с диабетна нефропатия 60% (n=6) съобщават за добро общо здраве и качество на живот, 40% (n=4) като слабо (фиг.3).

Общо здраве и качество на живот

фиг.3

Ограничение на проучването е сравнително малкият брой проследени пациенти.

5. Изводи

Качеството на живот на диабетиците се влошава, когато започват да се развиват усложнения или съществуват съпътстващи заболявания. Хората, живеещи с диабет са изложени на риск от развитие на няколко инвалидизиращи и животозастрашаващи усложнения. Интерес представлява разработеният цялостен практико-теоретически иновативен модел на обучение по здравни грижи за прилагане на медико-социален подход при социално-значимите заболявания. Във връзка с целите и задачите на иновативния модел в учебните планове на специалистите по здравни грижи са въведени нови избираеми дисциплини, като „Медико-социална рехабилитация на пациентите със захарен диабет и неговите усложнения“ [6].

Качеството на живот при пациентите със захарен диабет може да бъде засегнато на различни нива, като редовната му оценка би била ключът за подобрене на тяхното емоционално благополучие, самочувствие и цялостният контрол на заболяването.

Библиография

1. Fowler MJ. (2008) Microvascular and macrovascular complications of diabetes. Clin Diabetes; 26(2):77-82.
2. Rubin, R.R and Peyrot, M. (1999) “Quality of life and diabetes,” Diabetes/Metabolism Research and Reviews, vol. 15, no. 3, pp. 205–218
3. Revicki DA, Osoba D, Fairclough D, Barofsky I, Berzon R, Leidy NK, et al. Recommendations on health-related quality of life research to support labeling and promotional claims in the United States. Qual Life Res 2000; 9(8): 887-900.)
4. Fowler MJ. Microvascular and macrovascular complications of diabetes. Clin Diabetes. 2008; 26(2):77-82. Crossref, Google Scholar
5. Sonya Nencheva, Problems in the implementation among daily life activities in patients with diseases of the musculoskeletal system and connective tissue (Проблеми в изпълнението на дейностите от ежедневиия живот при пациенти със заболявания на костно-мускулната система и съединителната тъкан), Proceeding of university of Ruse – 2020, vol. 59, book 8.1, ISSN 1311-3321, 55-60.
6. Панчева В., С. Ненчева. Иновации в обучението за прилагане на интегриран медико-социален подход в грижите за социално-значими заболявания. Управление и образование, Том 18(6) 2022, Бургас, ISSN 13126121, стр. 79-82